

Magyarország

Országjelentések az emberi jogok tiszteletben tartásáról - 2005

Kiadta az Amerikai Egyesült Államok Külügyminisztériuma (Bureau of Democracy, Human Rights, and Labor)

2006. március 8.

<http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2005/>

A körülbelül 10 millió lakosú Magyarország törvényhozó képviselőtestülettel rendelkező parlamenti demokrácia. A 2002 áprilisában megtartott - szabadnak és tisztességesnek talált - általános választások után Gyurcsány Ferenc vezette a Magyar Szocialista Párt és a Szabad Demokraták Szövetsége alkotta koalíciós kormányt. A polgári hatóságok általában hatékony ellenőrzés alatt tartották a biztonsági erőket.

Általában a kormány tiszteletben tartotta az állampolgárok emberi jogait, bár néhány területen adódtak problémák. Az alábbi emberi jogi problémákról érkeztek jelentések:

- túlzott rendőri erőszak alkalmazása a gyanúsítottakkal, különösen a romákkal szemben
- kormányzati beavatkozás a közszolgálati médiák szerkesztői és személyzeti döntéseibe
- antiszemita megnyilvánulások
- nők és gyermekek elleni erőszak
- munkahelyi szexuális zaklatás
- emberkereskedelem
- társadalmi diszkrimináció a romák ellen

AZ EMBERI JOGOK TISZTELETBEN TARTÁSA

1. rész Az emberi méltóság tiszteletben tartása, ideértve

a. az élettől való önkényes vagy törvénytelen megfosztás elleni jogot

Nem érkezett jelentés olyan esetről, hogy a kormány vagy ügynökei politikai okból vették volna el valaki életét.

2004 júliusában a kormány emberölés miatt vádat emelt két rendőrtiszt ellen, akik közrejátszottak egy bolgár állampolgár halálában 2004 júniusában.

Egy roma férfi családja, aki 2004 júliusában rendőri letartóztatás közben vesztette életét, indítványozta az érintett rendőrtestek bűnvádi eljárás alá vonását. Januárban a kisebbségi ügyek állampolgári biztosa megállapította, hogy az ügy rendőrségi kivizsgálása - amely nem állapított meg fegyelmi vétséget - megfelelő volt.

b. Eltűnés

Nem érkezett jelentés arról, hogy valaki politikai okok miatt tűnt volna el.

c. Kínzás és egyéb kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód, illetve büntetés

A törvény tiltja ezt a gyakorlatot, ám előfordult, hogy a rendőrség túlzott erőszakot alkalmazott, bántalmazta és zaklatta a gyanúsítottakat, különösen a roma származásúakat. A rendőrségi túlkapásokról szóló jelentések száma egy kicsit emelkedett, de a megfigyelők ezt inkább annak tulajdonítják, hogy egyre többen hajlandók jelenteni az ilyen eseteket. Az év első hat hónapjában 34 rendőrtisztet vádoltak meg testi sértéssel, másik hatot pedig „kényszervallatással”. Az NGO-k becslése szerint a rendőri túlkapások áldozatainak mintegy fele roma származású.

Például júniusban Tolna megyei rendőrök súlyosan bántalmaztak egy roma férfit, miután fenyegetőzésért őrizetbe vették. Két nappal később a rendőrök elmentek az említett férfi testvérenek a lakására és megverték őt, melynek következtében az áldozat többszörös bordatörést szenvedett. A rendőrök megfenyegették az őrizetbe vett férfi testvérenek a családját is. A kormány vizsgálatot rendelt el az ügyben érintett öt rendőr ellen.

Augusztusban egy roma férfi és két nem roma barátja arról számoltak be, hogy a szanyi rendőrkapitány és annak két rokona bántalmazta őket miután valaki panaszt tett a három fiatal lármázása miatt. Állítólag a roma fiú szüleit is bántalmazták fizikailag, amikor meg szeretnék volna kérdezni a rendőrkapitányt az esetről. Egy kórházi jelentés azt állapította meg, hogy az apa, aki agydaganatban és epilepsziában szenved, oxigénhiányos állapotba került, illetve bordazúzódást szenvedett. Az év végén az ügyet a megyei ügyészség és az országos roma önkormányzat is vizsgálta.

Novemberben felmentették azt a nyolc rendőrt, akiket azzal vádoltak, hogy 2004 decemberében megverték egy roma férfit. Vádemelés nélkül zárult le az a vizsgálat, amely a 2004 decemberében Szigetváron, zsebtolvajlás gyanúja miatt letartóztatott roma házaspárt ért rendőri bántalmazás ügyében indult.

Egyes esetekben a rendőrök közömbös magatartást tanúsítottak a bűncselekmények külföldi áldozataival szemben; gyakran előfordult, hogy a rendőrség nem indított vizsgálatot külföldi állampolgárok által bejelentett lopások ügyében.

A börtönök és a büntetés-végrehajtó intézetek állapota

A börtönök általában megfeleltek a nemzetközi szabványoknak, de a túlszűfolttság komoly probléma volt.

Az év során a börtönökben és büntetés-végrehajtó intézetekben átlagosan 16.410 személyt tartottak fogva, ami 146%-os telítettségnek felel meg. Egy börtönben 246%-os volt a kapacitáskihasználtság. A túlszűfolttság enyhítésére a kormány két új börtön építésébe kezdett.

Januárban hatályba lépett a fogva tartásról szóló törvény módosítása, amely lehetővé teszi, hogy bizonyos kivételekkel az előzetes fogva tartás alatt az arra ítélt vizsgálati fogságban, nem pedig rendőrségi fogdában legyen.

A kormány engedélyezte, hogy emberi jogi megfigyelők dolgozzanak Magyarországon, és erre sor is került az év folyamán.

d. Önkényes letartóztatás vagy fogva tartás

Az Alkotmány tiltja az önkényes letartóztatást és fogva tartást, és a Kormány általában eleget tett ennek a rendelkezésnek.

A rendőrség és a biztonsági szervek

A Belügyminisztérium felügyelete alá tartozó rendőrség feladata a törvények érvényre juttatása és az országban belüli rendfenntartás. Ezen túlmenően a városi rendőrpáncsnokságok és az Országos Határőrség is ellát biztonsági feladatokat, szintén a Belügyminisztérium irányításával. A rendőri korrupció problémát jelentett, különösen a közlekedési szabálysértések „elnézéséért” kért vagy adott kenőpénzek esetében. A Kormány aktívan részt vett az állítólagos rendőri túlkapások kivizsgálásában. E cselekményeket pénzbírsággal, felfüggesztéssel, börtönbüntetéssel és elbocsátással büntették.

Letartóztatás és fogva tartás

A törvény előírja, hogy a rendőrség csak letartóztatási parancs birtokában tartóztathat le bárkit is. A rendőrség kötelessége, hogy letartóztatás után tájékoztassa a gyanúsítottakat az ellenük felhozott vádakról, és vádemelés előtt maximum 72 óráig tarthatja őket előzetes letartóztatásban. A törvény előírja, hogy minden gyanúsítottnak joga van a védelemhez a kihallgatás előtt és az azt követő eljárás során, és hogy a hatóságok kötelessége ügyvédet kirendelni a fiatalok, a szegények és a szellemi fogyatékosok mellé. A valóságban a rendőrség nem mindig tette lehetővé ügyvéd bevonását, különösen a kisebb bűncselekményekkel vádolt személyek esetében. Noha átfogó óvadékrendszer volt életben, ezt nem gyakran vették igénybe.

Bizonyos körülmények között a törvény lehetővé teszi, hogy a rendőrség tizenkét órán keresztül fogva tartsa a gyanúsítottakat. Az úgy nevezett közbiztonsági őrizetbe vétel értelmében a rendőrség 24 órán keresztül fogva tarthatja azt, aki nem tudja igazolni magát.

Politikai fogva tartottakról nem érkezett jelentés.

A Legfőbb Ügyészség beszámolója szerint 2004-ben átlagosan 118,5 napig tartott az előzetes letartóztatás. Az év első hat hónapjában 2.481 személy került előzetes letartóztatásba átlagosan 126 napra. A letartóztatottak mintegy 14%-át több mint 8 hónapig tartották fogva.

A romákat állítólag hosszabb ideig és gyakrabban tartották előzetes letartóztatásban, mint a nem roma bűnelkövetőket. Az előzetes fogva tartás néha elérte, de soha nem haladta meg a kiszabott ítéletet. Felmentés esetén a törvény lehetőséget nyújt kártérítésre.

e. Tisztességes tárgyalás megtagadása elleni jog

Az Alkotmány értelmében az igazságszolgáltatás a bíróságok feladata, míg a Legfelsőbb Bíróság irányítást gyakorol az összes bíróság bírói működése és ítélkezése fölött. A körzeti bíróságok elsőfokú bíróságok. A területi bíróságok a másodfokú bíróságok szerepét töltik be megyei ügyekben, de elsőfokú bíróságként is eljárhatnak. A területi bíróságoktól érkező fellebbezéseket öt ítélőtábla kezeli. A Legfelsőbb Bíróság a legfelsőbb feljebbviteli bíróság szerepét tölti be, és bizonyos esetekben felülbíráhatja az alacsonyabb fokú bíróságok határozatait.

Az Alkotmánybíróság független az igazságszolgáltatási rendszer többi részétől, és nem változtathatja meg más bíróságok döntéseit. Az Alkotmánybíróság feladata, hogy ellenőrizze, nem ütköznek-e az Alkotmányba a hozzá benyújtott törvények és jogszabályok, illetve hogy e törvények nem sértik-e a kormány által ratifikált nemzetközi egyezményeket. Az állampolgárok közvetlenül is benyújthatnak fellebbezést az Alkotmánybírósághoz, ha úgy vélik, alkotmányos jogaik sérültek. Az Alkotmánybíróság kötelessége, hogy minden hozzá benyújtott kérelmet megvizsgáljon; ugyanakkor a Bíróságot nem köti határozathozatali határidő, és emiatt jelentős elmaradást halmozott fel. Az év folyamán a Bíróság 1.136 panaszt kapott. Az Alkotmánybíróság 11 tagját az Országgyűlés választja 9 évre. Novemberben mind a négy megüresedett alkotmánybírói széket betöltötték.

Bírósági eljárások

A törvény biztosítja a tisztességes tárgyaláshoz való jogot, és a független bírói testület ezt a jogot általában be is tartotta. A tárgyalások nyilvánosak, de néhány esetben a bírák engedélyezhetik a zárt ajtók mögötti tárgyalást a bűncselekmény vádlottjának vagy áldozatának védelme érdekében. A bírósági eljárások általában inkább nyomozó jellegűek voltak. A vádlottak joga, hogy a büntetőeljárás során végig védelemben részesüljenek, és ártatlanságuk mindaddig vélelmezett, amíg bűnösségük be nem bizonyosodik. A kevésbé tehetős ügyfelekhez ügyvédet rendelnek ki, de az állami védőügyvédek általában színvonalon aluli szolgáltatást nyújtottak.

A bírósági eljárások hossza változott; gyakran előfordult, hogy több hónap, vagy akár egy év is eltelt a tárgyalás megkezdéséig. A fellebbezések meghatározatlan ideig heverhetnek a bíróságok asztalán, mely idő alatt a vádlottakat őrizetben tartják. A vádlott szembe helyezkedhet az ellene beidézett tanúval, illetve megkérdőjelezheti őt. Saját tanú beidézését vagy bizonyíték betérjesztését kérheti, és bepillanthat az ügyével kapcsolatos, a kormány tulajdonában lévő bizonyítékba. A bírósági tárgyalásokon nincs esküdtszék; a végső döntéshozók a bírák.

Több emberi jogi és roma szervezet állította azt, hogy a romák egyenlőnek messze nem mondható bánásmódban részesülnek a büntetőeljárások során. (lásd 1.d rész).

A katonai tárgyalások a polgári jogot követik, és zárt ajtók mögött is folyhatnak, ha ez nemzetbiztonsági vagy erkölcsi szempontból indokolt. Az ítélelhozatal azonban minden esetben nyilvános. A törvény nem engedi, hogy civilek ügyeit katonai bíróság tárgyalja.

Politikai foglyok

Nem érkezett jelentés arról, hogy politikai foglyokat tartanának fogva.

f. Jog a magánélet, a családi élet, a magánlak vagy levéltitok megsértése ellen

A törvény tiltja ezeket a cselekményeket, és a kormány általában tiszteletben tartotta e rendelkezéseket.

A lakásügy területén a romáknak diszkriminációval kellett szembenézniük (lásd 5. rész).

A Roma Polgárjogi Alapítvány (RCRF) szerint sok önkormányzat különböző technikákat vetett be annak megakadályozására, hogy a romák városaik kellemesebb övezeteiben lakjanak. Például az önkormányzatok a szegényeknek kialakított szociális bérlakásokat a legmagasabb árat kínáló jelentkezőknek adták oda, vagy a romákat úgy lakoltatták ki a felújításra kijelölt területekről, hogy nem adtak nekik anyagi támogatást ahhoz, hogy a felújítás után visszaköltözhessenek régi otthonaikba. Az RCRF jelentése szerint a kerületi önkormányzatok azzal fenyegetőztek, hogy elveszik a gyermekeket a roma családoktól a kilakoltatások felgyorsítása érdekében. Május 2-án a nemzetiségi és etnikai kisebbségek állampolgári biztosa hivatalosan kérte a belügyminisztert, hogy indítson országos vizsgálatot a szociális bérlakások kiutalásával kapcsolatos, romákat sújtó faji diszkrimináció ügyében.

2. rész Az emberi szabadságjogok tiszteletben tartása

a. Szólás- és sajtószabadság

A törvény biztosítja a szólás- és sajtószabadságot. A kormány általában a gyakorlatban is tiszteletben tartotta ezeket a jogokat, ám befolyásolta a közszolgálati médiumok szerkesztői és személyzeti döntéseit.

A közszolgálati médiába való beavatkozás továbbra is aggodalomra adott okot. Több állami rádióállomást és televízió-csatornát irányított egy államilag kinevezett, arányos politikai képvisellel rendelkező közszolgálati média-felügyelet. 2004-ben a *Népszava* című napilap azt állította, hogy a Magyar Rádió elnöke titkos ügynökként működött a kommunista rezsim idején. Bár az állítások nem nyertek bizonyosságot, sokan osztották azt a véleményt, hogy a Rádió elnökének lejárata mögött politikai okok húzódtak meg, mivel őt még az előző, konzervatív kormány nevezte ki erre a posztra. Amikor a Rádió elnökének megbízatása lejárt júliusban, vita robbant ki a kuratórium elnöke és egyes tagjai között a Rádió elnöki posztjának ideiglenes betöltéséről. A vitában a kuratórium elnöke azzal fenyegetőzött, hogy megvonják a közszolgálati rádiótól a kormányzati támogatást. A Parlament elnöke vizsgálatot kezdeményezett az ideiglenes vezetőség törvényességéről. A Magyar Elektronikus Újságírók Szövetsége elnevezésű szakmai szervezet ezt a parlamenti vizsgálódást a közszolgálati média elleni fenyegetésként értelmezte. Az ellenzéki politikai pártok - a korábbiakhoz hasonlóan - bírálták a közszolgálati médiumok kormánypárti híradásait.

Egy 1996-os törvény lehetővé tette, hogy országos kereskedelmi televízió és rádió testületek alakuljanak. A törvény megalkotásának célja az volt, hogy a még meglévő közszolgálati médiumokat kivonják a kormányzati ellenőrzés alól. A médiatestületeket négyévente, a parlamenti választások után választják meg. Az Országos Rádió és Televízió Testület figyelemmel kísérte, hogy az új adók egyforma bánásmódban részesítenek-e valamennyi politikai pártot. A testület pénzbírsággal sújthatja az állami és magán műsorszórókat, ám az év során ilyen büntetést nem szabtak ki.

A tavalyi évvel ellentétben egy újságíró sem ítélték el rágalalmazásért. Az év során bíróság elé állítottak egy újságíróat, aki ellen még 2004-ben emeltek vádat magánélethez való jog megsértése miatt. Az első fokon eljáró bíróság felmentette az újságíróat, aki egyik cikkében egy olyan rendőrségi feljegyzést idézett, mely szerint bűncselekménnyel kapcsolatos bizonyítékokat gyűjtöttek az egyik parlamenti képviselőről. Az ügyész fellebbezést nyújtott be a bíróság határozata ellen.

A kormány nem korlátozta az Internethez való hozzáférést vagy a tanszabadságot. Érkeztek azonban jelentések arról, hogy Budapest főpolgármestere nem adott engedélyt jobboldali kulturális tömörülések által szponzorált koncertek megrendezéséhez.

b. A békés gyülekezéshez és egyesüléshez való jog

Gyülekezési szabadság

Az Alkotmány biztosítja a gyülekezés és az egyesülés szabadságát, és a kormány általában a gyakorlatban is tiszteletben tartotta e jogokat. Januárban a Vér és Becsület nevet viselő neonáci csoport megfellebbezte azt a 2004 decemberében született döntést, amely megfosztotta a csoportot a jogi státusától. A feljebbviteli bíróság augusztusban felfüggesztette az eljárást, hogy kikérje a Legfelsőbb Bíróság véleményét arról, milyen kapcsolat van az alkotmányosan garantált gyülekezési szabadság és az emberi méltóság között. Miután a Legfelsőbb Bíróság nem talált alkotmányos akadályt, a szervezetet

októberben hivatalosan feloszlatták, majd tagjai novemberben „Pax Hungarica Egyesület” néven nyújtottak be új bejegyzési kérelmet.

c. Vallásszabadság

Az Alkotmány biztosítja a vallásszabadságot, és a kormány általában a gyakorlatban is tiszteletben tartotta ezt a jogot. Magyarországon nincs államvallás; ugyanakkor négy történelmi egyház (római katolikus, református, lutheránus és zsidó) és 137 hivatalosan elismert vallás működik. A bejegyzett felekezetek adókedvezményre voltak jogosultak, a be nem jegyzett vallási csoportok azonban nem.

Az év végén 770 olyan kárpótlási ügy volt függőben, melyek vallási felekezeteket érintettek. Szeptemberben a kormány határozatot fogadott el, mely szerint az egyházi ingatlanok visszaadásával kapcsolatos követeléseket 2006 közepéig rendezni kell. Októberben a kormány visszaadott a zsidó közösségnek egy nagy, Budapest szívében található zsinagógát.

Társadalmi visszaélések és diszkrimináció

Szeptemberben számos iszlám-ellenes plakát tűnt fel Budapesten. A rendőrség a szólásszabadságra hivatkozva nem indított vizsgálatot.

Noha az elmúlt években csökkenni látszott az antiszemitizmus, a 80-100 ezer tagot számláló zsidó közösség képviselői aggodalmukat fejezték ki amiatt, hogy egyes médiumokban, a társadalomban és ködolt politikai beszédekben antiszemita megnyilvánulásokra került sor. Például a magyar közszolgálati rádióban sugárzott vasárnapi hírműsor, a Vasárnapi Újság egyes részeit azzal vádolták, hogy antiszemita nézeteket valló vendégeket szólaltattak meg. A Magyar Demokrata című hetilap továbbra is közölt antiszemita cikkeket, illetve holokauszt-tagadó szerzők tollából származó cikkeket.

Rendőrségi jelentések szerint az év első hat hónapjában 89 esetben történt sír- és temetőgyalázás (köztük egy zsidó temető ellen). Ez a szám 2004-ben 216 volt. Júniusban 130 sírt rongáltak meg egy budapesti zsidó temetőben. Mivel nyíltan antiszemita megnyilvánulásra utaló jeleket nem találtak, a rendőrség és a zsidó vezetők más indítékokra gyanakszanak. A rendőrség még nem zárta le a vizsgálatot.

Bővebb információ a [2005 International Religious Freedom Report](#) (Nemzetközi jelentés a vallásszabadságról 2005)-ben olvasható.

d. Jog az országon belüli mozgáshoz, a külföldi utazáshoz, a kivándorláshoz és hazatéréshez

Ezeket a jogokat az Alkotmány biztosítja, és a kormány általában a gyakorlatban is tiszteletben tartotta őket.

A törvény nem engedélyezi az országból való száműzést, és a kormány nem is alkalmazta ezt az eszközt.

A kormány késleltetheti, de nem tagadhatja meg a kivándorlás jogát azoktól, akik jelentős, bíróság által felmért adósságot halmoztak fel, vagy államtitok birtokában vannak. Az év folyamán nem vált ismertté olyan eset, amelyben késeltették volna valaki kivándorlását.

Menekültek védelme

A törvény biztosítja a menedékjogot azon személyek számára, akik eleget tesznek az ENSZ 1951-es Menekültügyi Egyezményében és az 1967-es Jegyzőkönyvben foglalt rendelkezéseknek. A magyar kormány a menekültek védelmét szolgáló rendszert épített ki. A gyakorlatban a kormány védelmet biztosított a visszafordítás ellen (abban az esetben, ha egy adott országban a visszafordított személyekre valószínűleg letartóztatás várt volna).

Az év folyamán a kormány körülbelül 95 olyan személynek adott ideiglenes védelmi státust, akik az ENSZ 1951-es Menekültügyi Egyezményében és az 1967-es Jegyzőkönyvben foglalt rendelkezések szerint nem minősülnek menekülteknek.

A kormány együttműködött az ENSZ Menekültügyi Főbiztosságával (UNHCR) és más, menekülteket és menedékkjogot kérőket támogató humanitárius szervezetekkel. Az UNHCR beszámolója szerint az év során 1609 menedékkjog iránti kérelmet nyújtottak be. 2004-ben a menedékkjogot kérők átlagosan 220 napot töltöttek a menekülteket befogadó központokban.

Bár a rendőrség igyekezett a menedékkjogra nem jogosult fogva tartottakat minél hamarabb kiutasítani az országból, a szűkös források, illetve a fogva tartottak hiányos okmányai (pl. útlevél) miatt ezek a személyek gyakran egy évnél tovább is itt tartózkodtak. Bár nem érkeztek jelentések a kiutasításokkal kapcsolatos visszaélésekről, az NGO-k bírálták a kormányt amiatt, hogy határozatlan ideig tartja fogva hontalan, illetve okmányokkal nem rendelkező külföldieket, akik ügyében még nem született döntés.

3. rész Politikai jogok tiszteletben tartása: Az állampolgárok joga a kormány leváltásához

A törvény biztosítja az állampolgárok számára azt a jogot, hogy békés körülmények között más kormányt válasszanak. Az állampolgárok a rendszeres időközönként megtartott, egyetemes választójogon alapuló szabad és tisztességes választásokon élnek ezzel a joggal.

Választások és politikai részvétel

A 2002. évi parlamenti választások szabadon és tisztességesen lezajlottak.

A Parlamentben a 386 képviselő közül 35, míg a kormányban 2 volt nő.

Arról nem álltak rendelkezésre adatok, hogy a Parlamentben vagy a kormányban milyen képvisellel rendelkeznek a kisebbségek. Ennek ellenére úgy tűnt, hogy a kisebbségek képvisellete nem megfelelő. Háromezer roma politikus dolgozott a helyi és az országos kisebbségi önkormányzatokban, amelyek széleskörű kulturális autonómiát biztosítottak a kisebbségek számára, és elsősorban kulturális és oktatási ügyekkel foglalkoztak. Az egyes kisebbségi önkormányzatok elnökei felszólalhatnak a helyi önkormányzati közgyűlés előtt. Az év végén az 1.830 aktívan tevékenykedő kisebbségi önkormányzat közül 970 roma önkormányzat volt.

A roma és egyéb kisebbségi önkormányzatok hatékony működését két tényező akadályozta: 1.) a nem a kisebbséghez tartozók beválasztása a kisebbségi önkormányzatokba, ami egyes kisebbségeket korlátozott abban, hogy gyakorolják a törvény által szorgalmazott autonómiát, 2.) egyesek azt kifogásolják, hogy a kisebbségi önkormányzatok nem rendelkeznek azzal a törvényes mandátummal és azokkal a pénzügyi forrásokkal, melyek nélkülözhetetlenek a kisebbségi ügyek hatékony felkarolásához. Június 13-án a Parlament elfogadta a kisebbségekről és a választásokról szóló törvények módosítását a problémák kezelése céljából. A módosítás előírja, hogy a kisebbségi választásokon csak az szavazhat, aki nyilatkozatban a kisebbséghez tartozónak vallja magát, az önkormányzati képviselő-jelölt jelölését pedig a megfelelő kisebbségi NGO-nak kell megerősítenie. A módosítás szerint a települési önkormányzat egy helyet köteles fenntartani az egyik kisebbségi képviselőnek, továbbá a módosítás bizonyos esetekben szavazati joggal ruházta fel a kisebbségi képviselőt. 2004 júniusában a köztársasági elnök az Alkotmánybíróság hatáskörébe utalta a módosítást annak megállapítására, hogy az nem sérti-e a törvényességet. Szeptemberben az Alkotmánybíróság alkotmányellenesnek találta a hely fenntartásáról szóló rendelkezést. Az év végéig még nem készült el a módosítás új szövege.

Kormányzati korrupció és átláthatóság

A hatalom végrehajtói és törvényhozói ágában a társadalom elterjedt korrupciót érzékelt. Kormányzaton belüli korrupció ügyében folyó rendőrségi vizsgálatról vagy vádemelésről nem érkezett jelentés. Továbbra is problémát jelentett a kisebb korrupció a rendőrök körében. Az Országos Rendőr-főkapitányság átszervezését célzó terv keretében 2004 júliusában feloszlattak egy a rendőrség kötelékébe tartozó, 12 főből álló korrupcióellenes mobil egységet. Az Országos Rendőr-főkapitányság keretében működő kilencfős korrupcióellenes egység a kormányzaton belüli korrupciót vizsgálta, bár a parlamenti mentelmi jogot élvező személyekre nem terjedt ki a vizsgálat. Nem volt kifejezetten a belső korrupció felgöngyölítésére szakosodott egység, bár a rendvédelmi szervezeteket felügyelő védőszolgálat jogosult a korrupciós ügyek kivizsgálására.

A törvény biztosítja a kormányzással kapcsolatos információkhoz való hozzáférést, és a kormány általában kérésre ki is adott ilyen információkat. Számos bírósági végzés nem volt nyilvános, ami – a bírálók szerint – jogi bizonytalansághoz vezetett. Júliusban a Parlament elfogadta az elektronikus információszabadságról szóló törvényt, amely kötelezi a közintézményeket, hogy a közérdekű információkat tegyék közzé az Interneten. A törvény az év végéig még nem lépett hatályba.

4. rész A kormány hozzáállása az emberi jogok sérelmére elkövetett állítólagos esetek nemzetközi és nem-kormányzati kivizsgálásához

Több hazai és nemzetközi emberi jogi csoport gyakorlatilag kormányzati befolyás nélkül működött, vizsgálta az emberi jogok sérelmére elkövetett eseteket, illetve azokról jelentéseket készített. A kormány együttműködő magatartást tanúsított és reagált a csoportok véleményére.

A 21 tagú parlamenti bizottság (emberi, kisebbségi és vallási jogok parlamenti bizottsága) meghallgatásokat tartott és részt vett a törvényhozói folyamatban. A bizottság törvényjavaslatokat, mindenekelőtt az éves költségvetést és a kisebbségeket érintő törvények módosításait tekintette át. Az országban volt külön emberi jogi, adatvédelmi és kisebbségi ombudsman. Az állampolgári biztosok a kormánytól teljesen függetlenek voltak, tevékenységeikről és eredményeikről éves jelentésekben számoltak be a Parlamentnek. A Parlament átvette ezeket a jelentéseket, de nem volt köteles intézkedni azokkal kapcsolatban. A Parlament hat éves időtartamra választja az állampolgári biztosokat. Azok a személyek, akik panaszukra máshol nem kaptak orvoslást, az ombudsmani irodától kérhetnek segítséget. Az ombudsmani iroda nem hozhat kötelező érvényű döntéseket, de közvetítő szerepet vállalhat és tényfeltárást végezhet.

A kisebbségi ügyek állampolgári biztosa aktív szerepet játszott a roma közösség elleni diszkriminációval kapcsolatos állítások kivizsgálásában, mint például iskolai szegregáció, otthonhoz jutási esélyek, és nem roma nemzetiségűek beválasztása a roma kisebbségi önkormányzatokba.

5. rész Diszkrimináció, társadalmi visszaélések és emberkereskedelem

Az Alkotmány biztosítja a személyes jogokat, az egyenlőséget és a megkülönböztetés elleni védelmet, ám a gyakorlatban továbbra is érezhető a diszkrimináció, mindenekelőtt a roma lakossággal szemben. Szintén problémát jelentett a nők elleni erőszak, a gyermekek bántalmazása és az emberkereskedelem.

Nők

A nők sérelmére elkövetett családon belüli erőszak problémát jelentett. A téma egyik szakértője által készített felmérés szerint a nők 20 százaléka potenciális vagy tényleges áldozata a családon belüli erőszaknak. A törvény kifejezetten nem bünteti a családon belüli erőszakot vagy a házastárs bántalmazását. A tettlegesség vádja alapján, amely akár nyolcévi szabadságvesztéssel is büntethető, büntetőeljárás indítható. A társadalom hajlamos a bántalmazás áldozatát okolni, a rendőrség pedig vonakodott felelősségre vonni a bántalmazókat. A legtöbb családon belüli erőszakos cselekményt félelemből vagy szégyenből nem jelentették.

Az Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium a nap 24 órájában, a hét minden napján működő telefonos segélyvonalat működtetett a családon belüli erőszak áldozatai számára, és helyet biztosított számukra az állami menhelyeken is. Az NGO-k szerint a kormány nem fordít elegendő figyelmet a családon belüli erőszak problémájára.

A törvény bünteti a nemi erőszakot, ideértve a házasságon belüli nemi erőszakot is, de ez a fajta bűncselekmény gyakran feltáratlan marad az áldozatokat sújtó társadalmi megbélyegzés miatt. Nemi erőszakért kettőtől nyolc évig, illetve súlyos esetekben 15 évig terjedő szabadságvesztés róható ki. Jóllehet nem tudni, mennyi nemi erőszakkal kapcsolatos vizsgálat indult, az év első felében a rendőrség 1.094 szemérem elleni bűncselekményben nyomozott, ideértve a nemi erőszakot is. Összesen 417 ítélet született ilyen bűntettek miatt. A jelentések szerint a rendőrség közönyösen viselkedett a szemérem elleni erőszak áldozataival szemben, különösen akkor, ha az áldozat már ismerte bántalmazóját.

A prostitúció legális, de csak bizonyos jogi megszorítások között. A településeken türelmi zónák alakíthatók ki, ahol egy körülhatárolt területen legálisan és nagy mennyiségben űzhető ez a tevékenység. Az év folyamán sehol sem működött ilyen türelmi zóna. A rendőrök rendszeresen sújtották pénzbírsággal a szolgáltatásaikat kínáló prostituáltakat, valamint fizikai és szóbeli bántalmazás célpontjává tették őket. A prostituáltak száma körülbelül 20 ezerre tehető. Közülük sokat helyi selyemfiúk kényszerítettek erre a tevékenységre, akik elveszik a lányoktól keresetük nagy részét. Problémát jelentett a nők szexuális kizsákmányolása céljából történő emberkereskedelem (lásd 5. rész, Emberkereskedelem).

A törvény kifejezetten nem tiltja a munkahelyi szexuális zaklatást, de vannak törvények, melyek általában tiltják a zaklatást, és a Munka Törvénykönyvében is van egy paragrafus a biztonságos munkahelyhez való jogról. Ennek ellenére a szexuális zaklatás továbbra is gyakori probléma maradt. A nők jogait védő csoportok azt jelentették, hogy kevés támogatást kaptak a szexuális zaklatás büntetését célzó erőfeszítéseikben, és a szexuális zaklatást eltűrték azok a nők, akik jobban féltek a munkanélküliségtől, mint a zaklatástól.

A nők ugyanolyan jogokkal rendelkeznek, mint a férfiak a családjog és a tulajdonjog alapján, illetve a törvénykezésben. Ugyanakkor a nőket – különösen az ötven év feletti és a várandós asszonyokat – gazdasági diszkrimináció sújtotta a munkahelyen. Januárban a kormány megalakította az Egyenlő Bánásmód Hatóságot, melynek feladata a diszkriminációs esetek kivizsgálása. Az év folyamán a Hatóság megállapította, hogy a munkaadók kilenc esetben alkalmaztak diszkriminációt. A sértettek többsége nő vagy roma volt. A Hatóság által kiszabott büntetések a figyelmeztetéstől a pénzbírságig terjedtek.

Gyermekek

A kormány elkötelezetten védi a gyermekek jogait. A törvény előírja a kötelező oktatást, amely az 1997 után született gyermekek esetében 18 éves korig ingyenes. Az Oktatási Minisztérium becslése szerint az iskoláskorú gyermekek 95 százaléka járt iskolába, ám a roma gyerekek körében sokkal nagyobb a lemorzsolódás, mint az összes diákra vetített arány. Az NGO-k jelentése szerint a roma gyerekek csupán 10 százaléka végez középiskolát. Ez az arány az össznépszerűségeknél 80 %-os.

A legtöbb diák a középiskolával fejezi be tanulmányait.

Bár az oktatási törvények tiltották a gyerekek etnikai vagy nemzetiségi alapon történő elkülönítését, a roma gyermekek tényleges szegregációja problémát okozott. A roma gyermekeket gyakran indokolatlanul tették kiegészítő osztályokba, és ezzel hatékonyan szegregálták őket a többi tanulótól. Az NGO-k és a kormány tisztviselőinek becslése szerint a roma gyermekek 20 százaléka tanul kiegészítő osztályokban, és 700 ilyen osztály létezik. Sok olyan iskolában, ahol a roma tanulók vannak többségben, rossz állapotúak az épületek, szűkösek a források és egyszerűsített a tanmenet is. Az Európai Roma Jogok Központja szerint Magyarország iskoláskorú lakosságának 20%-a, a kiegészítő iskolák tanulóinak viszont 50%-a roma.

Augusztusban az egyik NGO pert indított Miskolc városa ellen azzal az indokkal, hogy a körzet legalább három iskolája különálló, elhanyagolt épületekbe helyezi át a roma és más hátrányos helyzetű gyermekeket, és egyszerűsített tanmenet szerint oktatja őket. Novemberben az elsőfokú bíróság végzése szerint nem történt diszkrimináció. Az NGO fellebbezett, de az ügyben az év végéig nem született ítélet.

Bár a kormány biztosította az iskoláskorú gyermekek egészségügyi ellátását, az NGO-k és a roma aktivisták mégis azt állították, hogy a roma gyerekek nem juthatnak hozzá egyenlő mértékben ilyen és más kormányzati szolgáltatásokhoz.

A gyermekek bántalmazása továbbra is probléma volt. Egyes NGO-k becslése szerint a 12 éven aluli lányok 25%-át bántalmazta vagy szexuálisan zaklatta valamelyik családtag.

A bejelentések szerint az év első felében 2.933 gyermek vált bűncselekmény áldozatává. Ennek ellenére a rendőrség csak ritkán juttatta érvényre a gyermekek védelmét szolgáló törvényeket. Az NGO-k beszámolóit szerint az állami nevelőintézetekben, például az árvaházakban előfordult, hogy elhanyagolták vagy bántalmazták a gyermekeket.

A gyermekek közötti házasságkötés nem volt jellemző, ám a kormány beszámolója szerint a házasságra lépő férfiak és nők egy, illetve négy százaléka 18 éven aluli volt. A vidéken élő romák töredéke engedélyezte, hogy 14 év alatti lánygyermekük összeköltözzön jövendőbelijével és annak családjával.

Nem volt jellemző a gyermekprostitúció, bár előfordultak egymástól független esetek. A gyermekprostitúcióban bűnösnek talált személyek szigorú büntetésben részesülnek a törvény értelmében. A gyermekkorú prostituáltak nem büntethetők, de rehabilitáció és az iskola befejezése céljából javítóintézetbe küldhetők.

Gondot okozott a szexuális kizsákmányolást szolgáló gyermekkereskedelem (lásd 5. rész, Emberkereskedelem).

Emberkereskedelem

A törvény tiltja az emberkereskedelmet; ennek ellenére az ország területére, területéről és mindenekelőtt a területén keresztül történő emberkereskedelem komoly probléma maradt.

Az emberkereskedelem 1-15 évig terjedő szabadságvesztéssel büntethető a körülményektől függően. Fiatalkorúakkal történő kereskedésért pedig akár 10 év börtönbüntetés is adható. Ha azonban az emberkereskedelem szervezett banda műve, a büntetés életfogytig tartó szabadságvesztés és vagyonelkobzás is lehet. A törvény lehetővé teszi, hogy a külföldi illetőségű emberkereskedőket büntetésük letöltése után azonnal kiutasítsák az országból.

A kormányzervek közül az alábbiak vettek részt legaktívabban az emberkereskedelem elleni harcban: rendőrség, határőrség, vámhatóságok, ügyészség, valamint az Igazságügyi Minisztérium, a Belügyminisztérium és a Külügyminisztérium. Elvileg a kormány hajlandó kiutasítani az országból az emberkereskedelemmel vádolt külföldieket, ám a gyakorlatban ilyen intézkedés nem született. A rendőrség szervezett bűnözés elleni egysége nyomozott a szervezett bűnözéssel összefüggésbe hozható, emberkereskedelemmel kapcsolatos esetekben, a kormány pedig együttműködött más országokkal az emberkereskedelemmel kapcsolatos bűnesetek közös felderítése érdekében.

Magyarország az emberkereskedők kiindulási, tranzit- és célállomása is volt. A becslések szerint évente három-négyezer embert visznek ki az országból az emberkereskedők. Leginkább a felnőttkort elért árvák, fiatal vidéki nők és fiatal roma nők voltak veszélyben. A nőket és a gyerekeket szexuális kizsákmányolás céljából, elsősorban a Magyarországtól keletre fekvő, magasabb munkanélküliséggel küzdő országokból (Oroszországból, Romániából, Ukrajnából, Moldáviából, Bulgáriából és a Balkánról) hálózták be az emberkereskedők. Az áldozatok vagy Magyarországon maradtak, vagy továbbszállították őket Nyugat-Európába és az Amerikai Egyesült Államokba. Nem érkezett jelentés arról, hogy férfiakat csempészték volna Magyarországra vagy Magyarországon keresztül kényszermunkára.

A szervezett bűnözéssel foglalkozó bandák sok áldozatot vagy azért csempészték az országba, hogy Budapesten prostitúcióra kényszerítsék őket, vagy pedig azért, hogy továbbszállítsák őket Nyugat-Európába vagy Észak-Amerikába. Az emberkereskedelemre szakosodott hálózatok úgy is kizsákmányolták az áldozataikat, hogy háztartási munkára vagy fizikai munkára kényszerítették őket. A nők országon keresztüli csempészésében aktív szerepet játszottak az orosz nyelvű bűnbandák, amelyek elsősorban Ukrajnából és a volt Szovjetunió egyéb tagállamaiból szállítottak nőket EU tagállamokba. Az áldozatokat diszkókban és modell-ügynökségeken, szóbeli ajánlásra, sőt helyi újságokban és magazinokban megjelenő nyílt hirdetések útján „toborozták”. Állítólag voltak olyan áldozatok, akik tudták, hogy illegálisan fognak majd dolgozni. Mások úgy gondolták, hogy külföldi vízumot kapnak. Akadtak olyanok is, akik számítottak arra, hogy dolgozniuk kell, de azt hitték, hogy munkáltatóik beszerzik a szükséges papírokat és engedélyeket. A célállomás elérése után az áldozatokat prostitúcióra vagy egyéb kizsákmányoló tevékenységre kényszerítették. Az áldozatokat rendszerint a kereskedők tulajdonában lévő lakásokban, vagy az ő telkükön lévő melléképületekben szállásolták el. Az emberkereskedők rendszerint elvették áldozataik keresetét és úti okmányait.

Nem volt bizonyíték arra, hogy a kormány részt vett volna az emberkereskedelemben, vagy tolerálta volna azt, de érkeztek jelentések arról, hogy egyes határőrök korrupcióba keveredtek. 2004-ben letartóztattak egy rendőrt, aki prostituáltakat szervezett be. Az ő pere az év végéig még nem kezdődött meg.

A rendőrséggel és az ügyészséggel együttműködő áldozatok ideiglenes tartózkodási engedélyt, a kiutasítás alól rövid időre szóló mentességet és szállást kaphattak. Márciusban a Magyar Baptista Szeretetszolgálat (MBSZ) 156 ágyas menhelyet nyitott az emberkereskedelem és a családon belüli erőszak áldozatainak a kormány által adományozott épületegyüttesben. Más NGO-k informális alapon nyújtottak menedéket. Az Áldozatvédelmi Hivatal 51 helyszínen működő irodái lelki és szociális támogatást és jogsegélyt biztosítottak mindenféle bűncselekmény, így az emberkereskedelem áldozatai részére. Az Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium telefonos segélyvonalat működtetett az emberkereskedelem áldozatai részére és támogatta az MBSZ e célra kialakított menhelyét.

A kormány interminisztériális munkacsoportot működtetett az emberkereskedelem visszaszorítása érdekében. A csoport feladata a vonatkozó kormányzati politika kidolgozása, de az

emberkereskedelem-ellenes programokkal kapcsolatban még nem alakítottak ki egységes nemzeti stratégiát. A kormány tisztségviselői szerint nehéz koordinálni az emberkereskedelemben illetékes három minisztérium (Belügy-, Külügy- és esélyegyenlőségi Minisztérium) munkáját. Június 18-án a belügyminiszter aláírt egy, az emberkereskedelem visszaszorítását célzó cselekvési tervet, melynek központi eleme a rendőrök felkészítése és az áldozatok segítése. A minisztérium különböző osztályainak december 31-ig kellett kialakítaniuk a terv által előírt új szabályokat.

Az év folyamán a kormány kétoldalú munkacsoportot állított fel, melyben a különböző minisztériumok, NGO-k és egyéb nemzetközi szervezetek képviseltetik magukat. A csoport tagjai először október 17-én üléseztek, amikor megvitatták a kormány erőfeszítéseit az emberkereskedelem elleni harcban, különös tekintettel az áldozatok segítésére, a lakosság tudatosságának növelésére, illetve a tartalmas statisztikai adatok gyűjtésére.

A kormány országszerte megrendezett képzési szemináriumokon keresztül folytatta a rendőrségi és bírósági tisztségviselők felkészítését az emberkereskedelem tudatosítása és az áldozatok azonosítása érdekében.

Az év folyamán közel 450 tanár és szociális munkás vett fel emberkereskedelemmel kapcsolatos egyetemi órákat, a kormány pedig állami és egyházi iskolákban szponzorált olyan programokat, melyek az emberkereskedelem problémájára hívják fel a gyerekek figyelmét. Más NGO-kkal együttműködve a Nemzetközi Migrációs Szervezet folytatta a kormány és külföldi adományozók által finanszírozott programot, hogy felkeltsse az emberek figyelmét az emberkereskedelem problémájára, és a potenciális áldozatok tájékoztatásának szükségességére.

Fogyatékkal élő személyek

A törvény tiltja a fogyatékosokkal szembeni megkülönböztetést a foglalkoztatás, az oktatás, az egészségügyi ellátásokhoz való hozzáférés és egyéb állami szolgáltatások nyújtása területén. Ennek ellenére a fogyatékkal élők társadalmi diszkriminációtól és előítéllettel sújtottak. Kormányforrások becslése szerint az országban mintegy 600.000 - 1 millió ember él fogyatékkal (a népesség 6-10 százaléka).

A fogyatékkal élőket leginkább a foglalkoztatás és az egészségügyi ellátáshoz való hozzájutás terén sújtja diszkrimináció. A munkakorú értelmi fogyatékosok mintegy 90 százaléka munkanélküli. Érkeztek jelentések értelmi fogyatékosok bántalmazásáról és elhanyagolásáról is az őket gondozó intézményekből. Államilag finanszírozott idősok szociális otthonaiban előfordult, hogy a lakókat odakötötték a székükhöz, akik így kénytelenek voltak egész nap ülni.

A Mental Disability Rights International (MDRI) nevű nemzetközi nem-kormányzati szervezet és a magyarországi Pszichiátriai Érdekvédelmi Fórum megjegyezte, hogy nem áll rendelkezésre módszer annak ellenőrzésére, hogy hogyan bánnak a gondnokság alá helyezett fogyatékos személyekkel. E hiányosság miatt gyakran tettek intézetbe olyan személyeket, akiknél ez nem volt indokolt. Az MDRI és a PEF beszámolója szerint állami intézményekben már nem használtak ketreceket vagy rácsos ágyakat az értelmi fogyatékosok elkülönítésére.

Egy kormányrendelet előírja, hogy a 20 főnél több személyt foglalkoztató cégek a munkahelyek 5%-át kötelesek fizikai vagy szellemi fogyatékkal élők számára fenntartani. E kötelezettség megszegése a havi átlagkereset akár 75%-ával egyenlő pénzbüntetést von maga után. A gyakorlatban ez a szabályozás nem bizonyult túlságosan hatásosnak, mivel a munkaadók általában inkább kifizetik ezt a kis büntetést, ha tetten érik őket.

A törvény előírja, hogy az épületek a fogyatékkal élők számára is legyenek megközelíthetőek; ugyanakkor a fogyatékkal élők számára elérhető szolgáltatások korlátozottak voltak, és a legtöbb épület nem volt kerekesszékekkel megközelíthető.

A szociális és családügyi miniszter vezette Fogyatékosügyi Tanács a kormány tanácsadó testületeként működött. A Tanács értékelte a fogyatékkal élők segítésére kidolgozott cselekvési terv megvalósításában elért kormányzati eredményeket, és számos hiányosságot és késlekedést állapított meg. Továbbá a Tanács szorgalmazta a fogyatékkal élőket érintő törvények módosítását, különös tekintettel az épületek akadálymentesítésére és a támogató szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés biztosítására.

Nemzeti/Faji/Etnikai kisebbségek

A romák elleni diszkrimináció továbbra is probléma volt. Általánosak voltak a romákkal szembeni rendőri túlkapások, de a legtöbb roma nem mert bírósághoz vagy nem-kormányzati szervekhez fordulni (lásd 1.c. rész).

Nem történt előrelépés azoknak a hajdúhadházi rendőröknek az ügyében, akiket azzal vádolnak, hogy 2003-ban túlzott erőszakot alkalmaztak egy roma férfival szemben.

A romák lakáskörülményei továbbra is sokkal rosszabbak voltak, mint általában a lakosságé. A romák általában sokkal alacsonyabb iskolai végzettséggel, átlagnál kevesebb jövedelemmel rendelkeztek, és várható élettartamuk is rövidebb volt az átlagosnál. A becslések szerint a romák körében a munkanélküliség körülbelül 70%-os volt, az országos átlag több mint tízszerese, és a legtöbb roma rendkívüli szegénységben élt. Folytatódott a széles körű diszkrimináció a romák ellen az oktatásban, a lakásügy területén, a büntetés-végrehajtási intézményekben, illetve a közintézményekhez (pl. éttermekhez és kocsmákhoz) való hozzáférés terén.

Júliusban az Egyenlő Bánásmód Hatóság pénzbírságot szabott ki egy kalocsai kávézóra, ahova áprilisban etnikai hovatartozása miatt nem mehetett be öt roma.

Júniusban a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság egy diszkóra vetett ki pénzbírságot, mivel áprilisban etnikai alapon nem engedtek be négy romát.

A főként roma gyerekeket oktató iskolák zsúfoltabbak, rosszabbul felszereltek, és lényegesen elhanyagoltabbak, mint a nem roma gyerekeket oktató iskolák. (lásd 5. rész Gyerekek). Jóllehet a kormány nem engedélyezte a hivatalos tankönyvlistára való felvételét, mégis több iskolában használtak egy olyan könyvet, amely negatív képet fest a romákról.

Az NGO-k arról számoltak be, hogy faji diszkriminációt alkalmaznak az örökbefogadásoknál, illetve a gyermekvédő szolgálatok nagy számban vesznek el gyerekeket roma családoktól. Az NGO-k szerint a városi önkormányzatok azzal fenyegetőztek, hogy elveszik a roma családok gyermekeit, hogy az érintett családokat könnyebben kilakoltathassák a közüzemi díjak nemfizetése miatt. Az önkormányzatok negatív diszkriminációt alkalmaztak a szociális lakhatási támogatás kiutalása terén (lásd 1.f rész).

A Roma Ügyek Hivatala és a Kisebbségi Ügyek Politikai Államtitkársága az Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztériumban működött. Augusztusban már az Oktatási Minisztériumban, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumában és a Gazdasági és Közlekedési Minisztériumban is működött roma ügyek miniszteri biztosa. A roma ügyek interminisztériális bizottsága folytatta a romák integrálódását elősegítő tevékenységét, illetve a minisztériumok és a nemzeti kormányhivatalok romaügyi tevékenységeinek koordinálását. A 20 megyei munkaügyi központból 16-ban működtek a roma közösség igényeire kifejezetten figyelő roma referensek. Az Oktatási Minisztérium pénzügyi ösztönzőprogramot indított annak előmozdítására, hogy az iskolák ne különítsék el osztályonként a roma és a nem roma gyerekeket, illetve segítsék azoknak a roma tanulóknak a visszailleszkedését a közösségbe, akiket indokolatlanul küldtek kiegészítő iskolába. Az Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium a szegény roma közösségek infrastrukturális fejlesztését támogató programot indított. A kormány és az NGO-k megfigyelői szerint több eredményt lehetett volna elérni, ha nem lettek volna költségvetési korlátok és nem szerveződött volna át a kormány. Mindazonáltal az Etnikai Kisebbségek Kormányhivatala és a Roma Ügyek Államtitkársága aktív szerepet játszott a brüsszeli székhelyű Európai Roma Fórum megteremtésében.

A kisebbségi ügyek állampolgári biztosa aktív szerepet vállalt a roma közösség elleni diszkriminációval kapcsolatos állítások kivizsgálásában, és továbbra is szorgalmazta egy egységes diszkriminációellenes törvény elfogadását (lásd 4. rész). Az Igazságügyi Minisztérium Roma Antidiszkriminációs Ügyfélszolgálati Hálózatot hozott létre, amely ingyenes jogsegélyt biztosít a romák számára olyan ügyekben, amikor az ügyfelet kifejezetten roma származása miatt érte jogsérelem.

6. rész Munkavállalói jogok

a. Egyesülési jog

A törvény értelmében a dolgozók szakszervezetekbe tömörülhetnek, és ezzel a jogukkal éltek is. A dolgozók mintegy 23 százaléka tagja valamilyen szakszervezetnek.

b. A szerveződéshez és a kollektív alkuhoz való jog

A törvény értelmében a szakszervezetek beavatkozás nélkül tevékenykedhetnek. A kormány a gyakorlatban is védelmezte ezt a jogot. A kollektív alkuhoz való jogot a törvény biztosítja, és ezt a jogot szabadon alkalmazták is. A dolgozók körülbelül 38 százalékát védte kollektív szerződés.

A katonai és rendőrségi állományban lévőkön kívül a dolgozókat megilleti a sztrájkjog, és a dolgozók éltek is ezzel a jogukkal. A törvény szerint a katonai és rendőrségi alkalmazottak a bíróságokhoz fordulhatnak jogorvoslatért.

Az országban nincsenek export-feldolgozó zónák, de egyes külföldi cégek gyakran megkapták a vámmentes övezet státust a létesítményeikhez. Az ilyen létesítményekben és zónákban dolgozó munkavállalókat a munkaügyi törvények védik.

c. A kényszermunka vagy bérmunka tilalma

A törvény tiltja a kényszermunkát, így a gyermekmunkát is, ám ennek ellenére érkeztek jelentések ilyen esetekről (lásd 5. rész).

d. A gyermekmunka előfordulása és a foglalkoztatás legalacsonyabb életkora

Léteznek törvények a gyermekek ellen irányuló munkahelyi kizsákmányolás megakadályozására. A törvény tiltja a 16 éven aluliak munkavégzését, és szabályozza a kiskorúak (14-16 éves korosztály) szünidei munkakörülményeit, ideértve az éjszakai műszak és nehéz fizikai munka tilalmát. A gyermekek nem túlórázhatnak. Az Országos Munkaügyi Központ a gyakorlatban is betartatta ezeket a szabályokat, és nem érkezett jelentés komoly törvénytértésről.

Előfordult, hogy gyermekek váltak az emberkereskedők áldozataivá (lásd 5. rész).

e. Elfogadható munkakörülmények

A havi 57.000 Ft-os (285 dollár) minimálbér nem biztosított tisztességes életszínvonalat egy dolgozó és családja számára. A munkaadókat, munkavállalókat és a kormányt tömörítő Országos Érdekegyeztető Tanács rendszeresen értékelte és emelte a minimálbért. A Tanács bejelentette, hogy 2006 elejétől 62.000 Ft-ra (310 dollárra) nő a minimálbér összege.

A törvény értelmében a hivatalos munkaidő napi 8 óra, bár ez változhat az ágazat jellegéből adódóan. Egy hétnapos ciklusban 48 óra pihenőidő illeti meg a munkavállalót. A normál munkahét 40 órás, a túlóráért pedig túlóradíj jár. A törvény értelmében a túlórák száma nem haladhatja meg az évi 200-at. A törvény ugyanúgy vonatkozik a megfelelő munkavállalási engedéllyel rendelkező külföldi munkavállalókra is.

A munkaügyi bíróságok és a Magyar Munkaügyi Felügyelet ügyelt a kormány által meghatározott munkavédelmi szabványok betartására, de bizonyos biztonsági feltételek nem feleltek meg a nemzetközileg elfogadott normáknak, és a szabályok foganatosítása nem volt mindig hatékony. Az év folyamán a Felügyelet 4.500 építőipari dolgozót ellenőrzött, és azt állapította meg, hogy 30 százalékuk komoly kockázatnak van kitéve. A törvény értelmében a dolgozónak jogában áll kivonni magát a veszélyes munkahelyzetekből anélkül, hogy ezzel veszélyeztetné munkahelyét. Ezt a jogot általában a gyakorlatban is tiszteletben tartották.